

Umumiy o'rta ta'limda tasviriy san'at darslarida ijodiy fikrlash va innovatsion metodlarni rivojlantirish

Aminova Sabina Anvar qizi

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi” – ta'lim yo'nalishi

2-kurs “E” guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarida ijodiy fikrlash va innovatsion metodlarni rivojlantirishning pedagogik ahamiyatini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot davomida interfaol va innovatsion metodlar, shuningdek, o'quvchilarning darsga qiziqishi va ijodiy salohiyatini oshirishning pedagogik asoslari tahlil qilinadi. Maqolada o'quvchilarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish, ijodiy topshiriqlar va texnologik vositalardan foydalanish bo'yicha metodik tavsiyalar keltiriladi.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, umumiy o'rta ta'lim, ijodiy fikrlash, interfaol metodlar, innovatsion pedagogik yondashuv, ta'lim sifati, o'quvchi motivatsiyasi.

Tasviriy san'at darslari o'quvchilarning estetik didini shakllantirish, vizual tafakkurini rivojlantirish va ijodiy fikrlash qobiliyatini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Biroq an'anaviy dars metodlari ko'pincha o'quvchilarning passiv ishtirokini ta'minlaydi va ularning ijodiy salohiyatini to'liq ochishga imkon bermaydi. Shu sababli, umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarini takomillashtirishda interfaol va innovatsion metodlarni qo'llash dolzarb pedagogik masala hisoblanadi.

Maqola zamonaviy pedagogik yondashuvlarni tadqiq etishga va ularni amaliyotga tatbiq etish yo'llarini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqotda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini rag'batlantirish, darslarni samarali tashkil etish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning metodik jihatlari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, maqola umumiy o'rta ta'lim tizimida tasviriy san'at fanining sifatini oshirishga qaratilgan amaliy tavsiyalarni ham o'z ichiga oladi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarining samaradorligini oshirish o'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. O'quvchilarning faolligi va ijodiy ishlash qobiliyatini oshirish uchun metodik yondashuvlarni diversifikatsiya qilish zarur. An'anaviy dars metodlari ko'pincha o'quvchilarni passiv kuzatuvchi sifatida qoldiradi, bu esa ularning ijodiy salohiyatini to'liq ochishga imkon bermaydi. Shu sababli, interfaol va innovatsion metodlarni qo'llash dolzarb pedagogik vazifa sifatida qaraladi.

Interfaol pedagogik metodlar o'quvchilarning darsga faol ishtirokini ta'minlaydi. Guruhli ishlash, muammoli vazifalar, diskussiya va loyiha asosida o'qitish o'quvchilarda tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Guruh ishlari orqali o'quvchilar bir-birining fikrlarini tahlil qiladi, ijodiy yechimlar ishlab chiqadi va natijalarni taqdim etadi. Shu bilan birga, interfaol metodlar o'qituvchiga o'quvchilarning individual imkoniyatlarini aniqlash va darsni shaxsiylashtirish imkonini beradi. Bu esa dars jarayonining samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning faolligini rag'batlantiradi.

Flipped classroom texnologiyasi ham tasviriy san'at darslarida samarali hisoblanadi. Ushbu metodda o'quvchilar yangi mavzuni uy sharoitida o'rganadi, dars davomida esa amaliy mashqlar va loyiha ishlari bajariladi. Bu yondashuv o'quvchilarga mustaqil fikrlash va ijodiy yechimlar yaratish ko'nikmalarini rivojlantirishga imkon beradi. Loyihaviy yondashuv esa o'quvchilarni ijodiy ishlashga rag'batlantiradi, ularga g'oyalarni vizual tarzda ifodalash va taqdim etish imkonini beradi. Shu bilan birga, loyiha asosida o'qitish o'quvchilarni jamoaviy ishga o'rgatadi va ularning mas'uliyatini oshiradi.

Texnologik vositalardan foydalanish darslarni interaktiv va qiziqarli qiladi. Multimediali materiallar, interaktiv doskalar, raqamli grafik dasturlar va onlayn resurslar o'quvchilarga rang, shakl va kompozitsiyani mustaqil o'rganish imkonini beradi. Shu bilan birga, texnologik vositalar o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va dars mavzusini chuqurroq tushunishga yordam beradi. O'quvchilar san'at asarlarini tahlil qiladi, ularning uslubiy xususiyatlarini o'rganadi va o'z ijodiy ishlanmalarini yaratadi. Texnologik vositalardan foydalanish darslarni qiziqarli qiladi, o'quvchilarni mavzuga faol jalb qiladi va ularning ijodiy salohiyatini oshiradi.

Ijodiy va mantiqiy vazifalarni qo'llash dars samaradorligini yanada oshiradi. O'quvchilarga muammoli topshiriqlar berish, yangi texnikalarni o'rgatish va eksperimentlar o'tkazish ularning tasviriy savodxonligini oshiradi va abstrakt fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, individual yondashuvni ta'minlash har bir o'quvchining qobiliyati va imkoniyatlarini hisobga olishga imkon beradi, bu esa dars samaradorligini yanada oshiradi. O'qituvchi dars jarayonida o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda topshiriqlar va mashqlarni moslashtiradi, bu esa o'quvchilarning faolligi va darsga qiziqishini kuchaytiradi.

Baholash tizimi ham tasviriy san'at darslarida muhim rol o'ynaydi. O'quvchilarning ijodiy ishlari nafaqat baholanadi, balki rag'batlantiruvchi fikrlar va ijobiy mulohazalar orqali ularning motivatsiyasi oshiriladi. Shu bilan birga, baholash jarayoni shaffof va adolatli bo'lishi, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini aniq aks ettirishi lozim. Rag'batlantirish va ijobiy fikr-mulohazalar o'quvchilarda darsga qiziqishni kuchaytiradi va ularni yangi ijodiy ishlanmalar yaratishga undaydi.

O'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirish bilan birga, interfaol va ijodiy metodlar ularni ta'lim jarayoniga faol jalb qilishga xizmat qiladi. Darslar davomida o'quvchilarga tanqidiy fikrlash, ijodiy yechimlar yaratish va o'z ishlarini taqdim etish imkoniyatlari berilishi zarur. Bu nafaqat o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi, balki umumiy ta'lim sifatini oshiradi.

O'qituvchining roli ham tasviriy san'at darslarida muhimdir. U nafaqat bilim beruvchi, balki motivator, maslahatchi va ijodiy jarayonni boshqaruvchi sifatida faol ishtirok etadi. O'qituvchi metodik yondashuvlarni moslashtiradi, texnologik vositalardan foydalanishni tashkil qiladi va o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga oladi. Shu orqali dars jarayoni yanada samarali va qiziqarli bo'ladi, o'quvchilarning ijodiy va mantiqiy fikrlash ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Natijada, tasviriy san'at darslarida interfaol va ijodiy metodlarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirish, darslarni qiziqarli va samarali tashkil etish, ularni mustaqil va mantiqiy fikrlashga o'rgatish imkonini beradi. Shu bilan birga, bu yondashuv umumiy o'rta ta'lim tizimida tasviriy san'at fanining metodik samaradorligini sezilarli darajada oshiradi va zamonaviy pedagogik talablar bilan uyg'unlashadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarida ijodiy va interfaol metodlarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, interfaol metodlar, flipped classroom texnologiyasi, loyiha asosida o'qitish va texnologik vositalardan foydalanish o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi, ularning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi va ta'lim sifatini yaxshilaydi. Shu asosda, tasviriy san'at darslarida metodik takomillashtirish o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiladi va umumiy ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Dars jarayonida individual yondashuv, rag'batlantiruvchi baholash tizimi va ijodiy vazifalarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy salohiyatini yanada rivojlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – № 1. – С. 8-14.

4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – Т. 3268. – № 1. – С. 070035.
5. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – № B10. – С. 192-198.
6. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – № 6. – С. 15-21.
7. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ // INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84-85.
8. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O‘QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O‘QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O‘RGATISH // Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – № 12. – С. 193-196.
9. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – Т. 4. – № 3. – С. 60-66.